

Biserka Draganić ■ Danuška Ružić ■ Zrinjka Stančić

SVJETLOST RIJEČI 6

Čitanka s radnim udžbenikom iz
Hrvatskoga jezika za učenike 6. razreda

1. dio

Zagreb, 2020.

prvo izdanje

UVODNE RIJEČI

Dragi učenici,

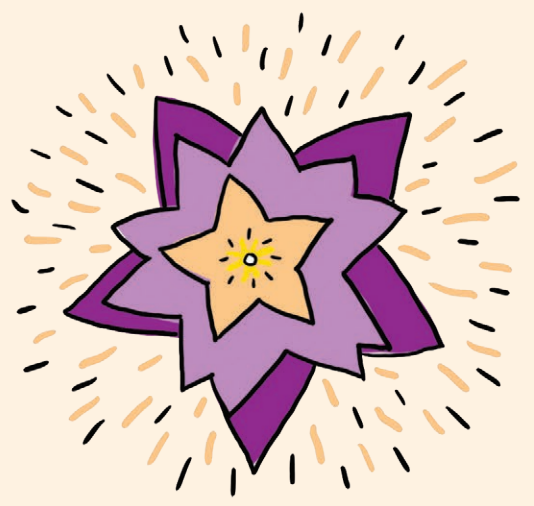
dobrodošli u zagrljaj ove knjige.

Grlimo vas lijepim pjesmama, pripovijetkama, romanima, basnama, bajkama.

Riječi su vaši prijatelji, pomagači, najvjerniji navijači. Darujući vam svoju svjetlost, pomoći će vam otkrivati nove svjetove u vama i oko vas kako biste u njima pronašli svoj dom. Da bismo vas mogle pratiti na putovanju zemljom riječi, očekujemo vaše savjete, prijedloge, pitanja, ideje, vaše nama važne riječi, na adresi www.alkascript.hr.

Vaše autorice

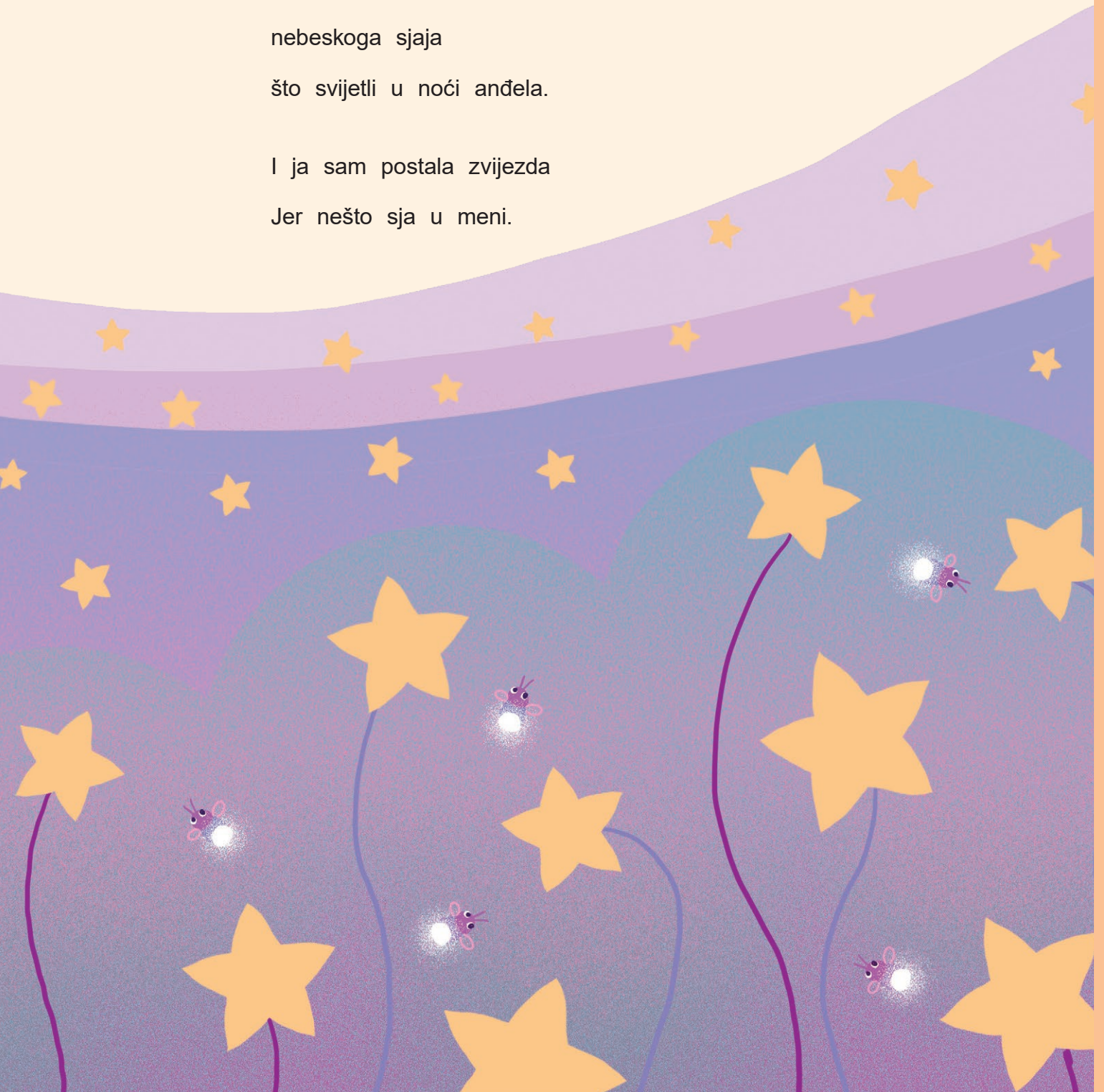

Ivančica Tadej

I JA SAM POSTALA ZVIJEZDA

I ja sam postala zvijezda
nebeskoga sjaja
što svijetli u noći anđela.

I ja sam postala zvijezda
Jer nešto sja u meni.

SADRŽAJ

■ Ivančica Tadej: I ja sam postala zvijezda	5
--	---

LJUBAV IZ SRCA RASTE

■ Stjepan Lice: Čuvanje ljubavi	12
■ Jadranko Bitenc: Twist na bazenu	18
■ Mladen Kušec: Kesteni	24
■ Tin Kolumbić: Majčine ruke i kruh	30
■ Od isprave do spomenika – Bašćanska priča	38
■ Biserka Draganić: Trojezičnost i tropismenost	46
■ Narodna anegdota iz Like: Mane i Dane	52

MOZAIK VEDRINE

■ Henryk Sienkiewicz: Nela i slon	62
■ Danijel Načinović: Domovina iz srca raste	74
■ Nikola Pavić: Kipec	87
■ Drago Gervais: Moja zemja	98
■ Shel Silverstein: Dobro stablo	110
■ Sonja Tomić: Dobri biskup Mire	120
■ Nada Zidar-Bogadi: Prodavaonica na kraju grada	132
■ Sunčana Škrinjarić: Nova godina	144
INDEKS POJMOVA	151

Cjelina	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji	
LJUBAV IZ SRCA RASTE	Stjepan Lice	Čuvanje ljubavi	<ul style="list-style-type: none"> • Crtica • Ponavljanje gradiva iz književnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Ponavljanje gradiva iz jezika • Inicijalni ispit znanja 		
	Jadranko Bitenc	Twist na bazenu		<ul style="list-style-type: none"> • Prepričavanje u 3. osobi 		
	Mladen Kušec	Kesteni	<ul style="list-style-type: none"> • Inverzija 	<ul style="list-style-type: none"> • Čitanje naglas 		
	Tin Kolumbić	Majčine ruke i kruh	<ul style="list-style-type: none"> • Personifikacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Čitanje naglas • Prepričavanje u 1. osobi • Pisanje sastavka 		
			Od isprave do spomenika – Bašćanska priča		<ul style="list-style-type: none"> • Sadržaj i važnost Bašćanske ploče 	<ul style="list-style-type: none"> • Posjet HAZU-u u Zagrebu – Bašćanska ploča • Slagalice Bašćanske ploče u prilogu
		Biserka Draganić	Trojezičnost i tropismenost		<ul style="list-style-type: none"> • Početci hrvatske pismenosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Igra Hrvatski pisani spomenici u prilogu
		Narodna anegdota iz Like	Mane i Dane	<ul style="list-style-type: none"> • Anegdota 	<ul style="list-style-type: none"> • Provjera znanja iz povijesti jezika • Pisanje anegdote • Izražajno čitanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Dramatizacija teksta, didaskalije, rekviziti • Stvaranje i izvođenje predstave

Cjelina	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji
MOZAIK VEDRINE	Henryk Sienkiewicz	Nela i slon	<ul style="list-style-type: none"> • Pustolovni roman 	<ul style="list-style-type: none"> • Sažeto preporučavanje • Rečenični znakovi (trotočje, zagrada) 	
	Danijel Načinović	Domovina iz srca raste	<ul style="list-style-type: none"> • Motivi • Pjesničke slike 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne zamjenice • Osobne zamjenice – vježba u e-obliku • Pisanje višestanih vlastitih imena (države, dijelovi teritorija, naseljena mjesta) 	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacija ili prilagodba teksta
	Nikola Pavić	Kipec	<ul style="list-style-type: none"> • Dijalektalna lirski pjesma 	<ul style="list-style-type: none"> • Kajkavsko narječje • Povratna zamjenica • Povratna zamjenica – vježba u e-obliku 	
	Drago Gervais	Moja zemja	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrast • Dijalektalna lirski pjesma 	<ul style="list-style-type: none"> • Čakavsko narječje • Posvojne zamjenice • Posvojne zamjenice – vježba u e-obliku 	
	Shel Silverstein	Dobro stablo	<ul style="list-style-type: none"> • Ideja 	<ul style="list-style-type: none"> • Preporučavanje u 1. osobi • Pisanje sastavka • Povratno-posvojna zamjenica • Povratno-posvojna zamjenica – vježba u e-obliku 	

Cjelina	Autor	Naslov	Književnost i stvaralaštvo	Hrvatski jezik i komunikacija	Kultura i mediji
MOZAIK VEDRINE	Sonja Tomić	Dobri biskup Mire	<ul style="list-style-type: none"> • legenda 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepričavanje u 3. osobi • Pokazne zamjenice • Pokazne zamjenice • – vježba u e-obliku 	
	Nada Zidar-Bogadi	Prodavaonica na kraju grada	<ul style="list-style-type: none"> • Dramski tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • Stvaralačko prepričavanje • Zamjenice – vježba 	
	Sunčana Škrinjarić	Nova godina		<ul style="list-style-type: none"> • Provjera znanja iz zamjenica u e-obliku • Pisanje osobnog pisma • Pisanje sastavka 	<ul style="list-style-type: none"> • Intervju

**LJUBAV IZ
SRCA RASTE**

1.

Kako pokazuješ ljubav onima koje voliš? **Reci** ili **napiši**.

Stjepan Lice

ČUVANJE LJUBAVI

Majka i dječak hodaju plažom.

U jednom trenutku dječak upita:

– Mama, kako se čuva ljubav?

Mama ga pogleda i odgovori:

– Zgrabi malo pijeska i stisni šaku...

Dječak stisne šaku i što je više stiskao,
to je više pijeska curilo iz nje.

– Ali mama, pijesak mi bježi!!!

– Znam, a sada otvori potpuno šaku...

Dječak posluša,

ali uto zapuhne vjetar i odnese sav pijesak s dlana.

– Ni ovako ne uspijevam zadržati pijesak!

Na to majka, sa smiješkom na licu, reče:

– Sada uzmi opet malo pijeska u ruku

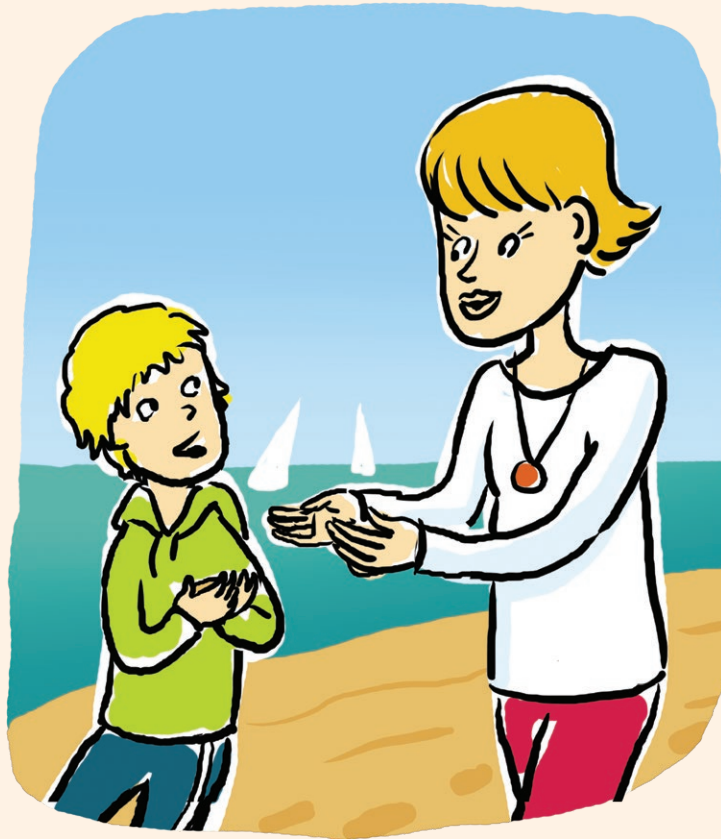
i drži dlan kao da je u obliku žlice,

dovoljno zatvoren da ga sačuvaš i dovoljno otvoren da bude slobodan...

Dječak učini kako mu je rečeno i pijesak mu ostane na dlanu, zaštićen od vjetra i slobodan da ne klizi kroz prste.

Eto kako se zadržava ljubav...

OBOGATI RJEČNIK

zgrabiti – zahvatiti rukama

kliziti – kretati se po glatkoj i skliskoj površini

zadržavati – sačuvati, ostaviti

RAZGOVARAJMO O PROČITANOM!

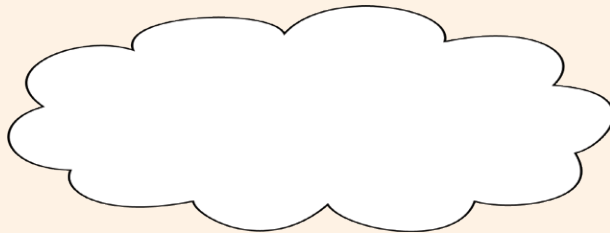
1. Kakav je ovaj tekst?

Zaokruži odgovore za koje se odlučiš.

- a) nerazumljiv
- b) dosadan
- c) neobičan

2. Tko šeće plažom? **Napiši**.

3. Što dječak pita svoju majku? **Upiši** u oblačić.

4. Majka je sinu dala tri upute kako sačuvati ljubav.

Slijedi mamine upute.

MAMINE UPUTE:

1. „Zgrabi malo pijeska i stisni šaku...”

Čvrsto **stisni** šaku.

Kako bi se ti osjećao ili osjećala u stisnutoj šaci?

Zaokruži odgovore.

slobodno

zarobljeno

2. „...a sada otvori potpuno šaku...”

Sada ti **otvori** potpuno šaku.

Zamisli da se ti nalaziš na otvorenom dlanu.

Nitko ne brine o tebi.

Kako bi se osjećao ili osjećala? **Zaokruži**.

zaštićeno

nezaštićeno

3.

„Sada uzmi opet malo pijeska u ruku i drži dlan kao da je u obliku žlice, ...”

Sada ti **drži** dlan zatvoren u obliku žlice.

Nalaziš se u dlanu.

Netko brine o tebi, a nisi zarobljen.

Kako se sada osjećaš? **Oboji** odgovor.

Nakon što si proučio mamine upute, **zaokruži** uputu koja se pokazala točnom.

5.

Zaokruži pouku ove priče.

- a) Ljubav sačuvamo tako da „zarobimo“ osobu koju volimo.
- b) Ljubav sačuvamo tako da nimalo ne brinemo o osobi koju volimo.
- c) Ljubav sačuvamo tako da brinemo o osobi koju volimo poštujući njenu slobodu.

Crtica je kraće prozno djelo koje opisuje neki događaj iz svakodnevnoga života.

IZRAŽAVANJE I STVARANJE

1. **Uvježbajte** čitanje teksta tako da jedan učenik bude dječak, drugi mama, a treći pripovjedač.

2. Što je ljubav? **Nastavi** niz.

Ljubav je ... kad pažljivo slušaš drugoga

... kad sve radite zajedno

... kad daruješ zadnji slatkiš

... _____

... _____

3. Ljubav se često objašnjava usporedbama. **Izmisli** i ti neku.

Ljubav je kao nježna biljka.

Ljubav je kao _____.

Ljubav je kao _____.

Ljubav je kao _____.

4.

a) Je li te povrijedio netko koga voliš?

Napiši kako si se osjećao ili osjećala.

b) Jesi li ti nekad povrijedio nekoga koga voliš

i kako si se tada osjećao ili osjećala? **Napiši.**

5. **Napiši** dijalog između dva srca.

HRVATSKI JEZIK I KOMUNIKACIJA

Klikni na @ radi zabave i učenja.

UČINITE ZAJEDNO!

1. Nacrtajte ogromno srce, obojite ga crveno, izrežite ga.

Zatim nacrtajte veliki džep, izrežite ga i zalijepite na srce.

Sve pričvrstite iglicama na razredni pano.

U džep ubacujte pisma ili poruke onima kojima želite,
onima koji ih tu mogu pronaći.

2. Nacrtajte i izrežite srce veličine dlana, napišite na njemu svoje ime
i darujte ga onome tko vam je drag.

Kakav je to osjećaj dobiti pisamce s porukom? **Ispričaj.**

Jadranko Bitenc

TWIST NA BAZENU

(ulomak iz romana)

- 1.** Najvažniji događaj dana zbio se pod velikim odmorom: jedan je dragocjeni duguljasti papirić promijenio vlasnika. Jedna se vlažna ženska ručica tajno na trenutak zadržala u mojoj, taman toliko da mi preda pisamce. Očekivano najdraže pisamce!
- 2.** Vjerojatno sam građen od maslaca ili čokolade. Da nisam učinio korak, vjerojatno bih se rastopio.
- 3.** Pismo sam čvrsto stisnuo u šaku i udario ravno u školski WC. A tamo gužva. Ludnica! Sve se dimi! Zapalili dečki cigarete pa se osjećaju važnima. Nude i meni. Klinci. Nemaju pojma o ljubavi.
- 4.** Glavu promolim samo na trenutak u razred. Umalo me ne pogodi kreda. Hvala lijepo, društvo, već sam udaren u glavu.

5. Nigdje mira. Onda sam požurio van,
ali baš kao za inat naletim ravno na ravnatelj
kome je trebalo objasniti što znači ta šetnja izvan školske zgrade,
a svi učenici znaju da je to strogo zabranjeno.
Morao sam odslušati cijelu bukvicu,
dok mi je pisamce sve više šakljalo dlan.
U svemu sam se složio s njim.
I on je bio sretan na rastanku;
ipak nešto znači kad te učenik hoće poslušati.

6. Napokon nađem mir na jedinom mogućem mjestu. U školskoj knjižnici!
Razmotam omekšali ovlaženi papirić.
Mirisao je na maline.
U dahu progutam poruku.
U dahu promijenim osobni opis.
U dahu moj dragi herc udari novi ritam.
U dahu krvotok krene obrnutim smjerom.
VOLIM TEBE. ŽAO MI JE MLADOG LENNONA. NE RECI NATAŠI

Ljiljana

OBOGATI RJEČNIK

dragocjen – velike vrijednosti

Ludnica! – osobito dobro raspoloženje

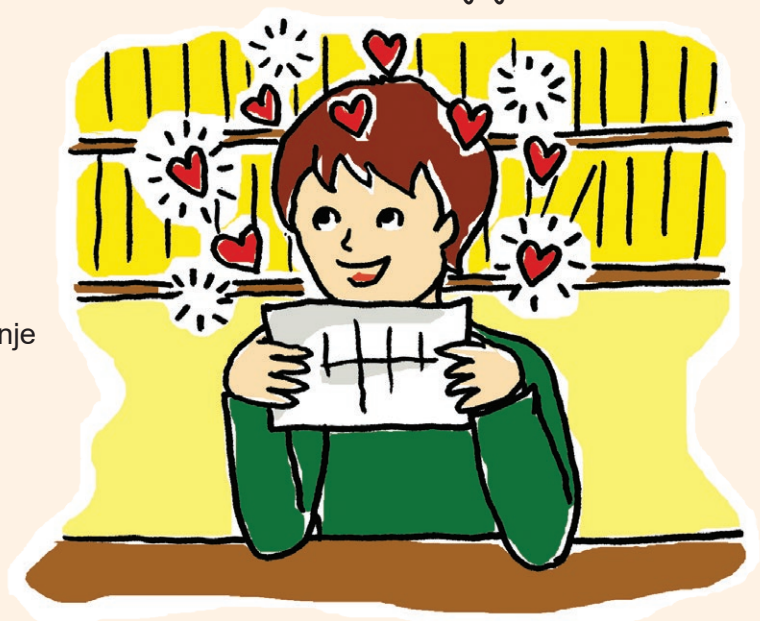
promoliti – izviriti

udaren u glavu – luckast

za inat – iz prkosa

bukvica – prijekor

herc – srce

RAZGOVARAJMO O PROČITANOM!

1. Sviđa li ti se pročitani ulomak?

Podcrtaj odgovor.

jako mi se sviđa

ne sviđa mi se

uzbudljiv je

2. Kako se osjeća dječak kojeg u ulomku upoznaješ?

Oboji točne odgovore.

zbunjeno

uzbuđeno

omamljeno

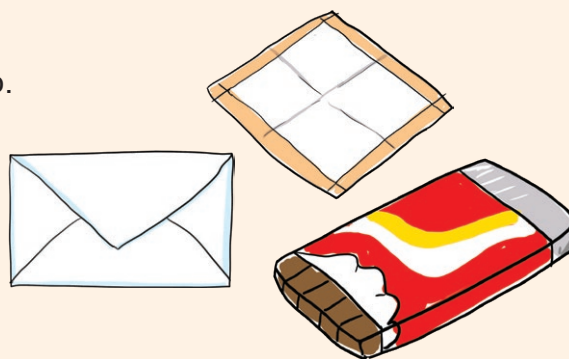
sretno

raznježeno

3. Što mu je jedna djevojčica dala?

Izaberi točan odgovor. **Prepiši** ga u pismo.

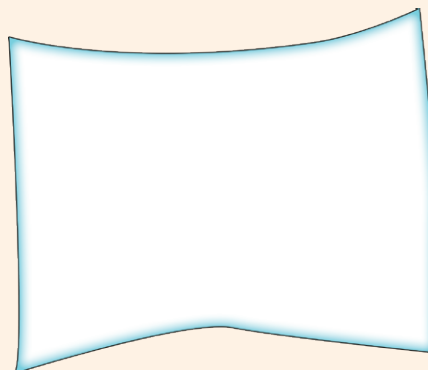
- a) čokoladu
- b) pisamce
- c) maramicu

4. Kad mu je to dala?

Pronađi odgovor u 1. rečenici ulomka.

Napiši ga na papirić.

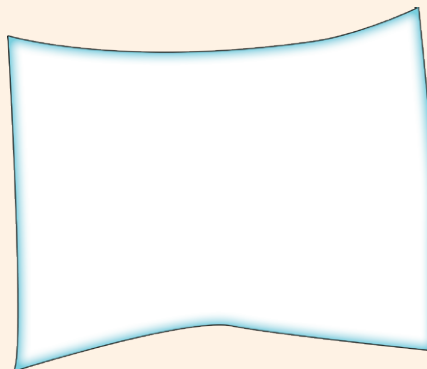
5.

Gdje mu je to dala?

Izaberi točan odgovor.

Napiši ga na papirić.

- a) na tržnici
- b) u brijačnici
- c) na školskom hodniku
- d) u autobusu

6.

O kojem je događaju riječ? **Zaokruži** odgovor.

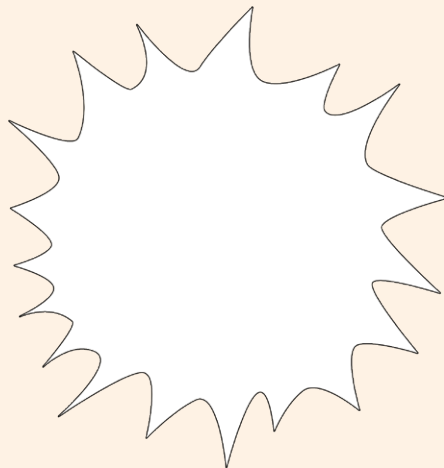
- o kući o ogovaranju o pisamcu o užini

7.

Kako se dječak osjećao dobivši pisamce?

Pronađi odgovor u 2. ulomku.

Upiši ga u sunce.

8.

Zaokruži sva mjesta na koja je dječak otišao

kako bi u miru pročitao dobiveno pisamce.

- a) školski WC
- b) školski autobus
- c) razred
- d) školska knjižnica

9.

Što se dječaku dogodilo kad je konačno pročitao dobiveno pismo?

Oboji srca s točnim odgovorima.

herc mu je
udario novi
ritam

krvotok mu je
krenuo obratnim
smjerom

zavrtjelo mu se
u glavi

promijenio je
osobni opis

10.

Što je dječak saznao iz pisma?

Napiši na crtu.

11.

Označi temu ulomka kvačicom.

ljubavno pismo

ljubavna svađa

ljubav na prvi pogled

12.

Tko pripovijeda priču? U kojoj osobi?

Oboji papir s točnim odgovorom.

djevojčica
u 1. osobi

dječak
u 1. osobi

učiteljica
u 3. osobi

13.

Na koji je način priča o pismu ispričana?

Zakruži odgovor.

ozbiljno

šaljivo